

HALAS FÓRUM TISZAFÜREDEN

(A társaság 6. konferenciája)

Már hagyomány, hogy a július második hetének végén rendezett Tiszafüredi Halas Napok könnyed szórakozást kínáló eseményei közé minden alkalommal bekerül valamilyen komolyabb témájú tanácskozás is. Az idén – Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter fővédnöksége mellett – egy haltani tárgyú és egy térségfejlesztési kérdésekkel foglalkozó konferencia kapott helyet a programban. A két, témáját tekintve egymástól távolinak tűnő tanácskozást a szervezők közös megnyitóval kapcsolták össze. Ezt az a bevezető előadás indokolta, amelyet Hegedűs Gábor, a Tisza-tó halászati jogát ez évtől gyakorló Sporthorgász Kft. ügyvezető igazgatója tartott. Ebben a Tisza-tavi halgazdálkodás céljainak és teendőinek ismertetése mellett a horgászat turizmusélnéltető, a térség gazdasági fejlődésében játszott szerepével is foglalkozott. A közös bevezetőt követően a térségfejlesztési és a haltani szekció párhuzamosan folytatta munkáját.

A Magyar Haltani Társaság (MHTT) által szervezett, Tiszafüredi Halas Fórum néven meghirdetett tudományos összejövetel célja a kárpát-medencei természetes vizek halaival kapcsolatos új kutatási eredmények bemutatása és megvitatása volt. Az előadók többsége – Győrtől Debrecenig és Tihanytól Szarvasig – a társaság tagjaiból került ki, de Pozsonyból és Eperjesről vendégelőadók is érkeztek.

Előadás a tiszai halközösség kutatásának múlt évi eredményeiről (Jakab Tibor felvétele)

A rendezvényen, amelynek a helyi Balneum Hotel ideális feltételeket biztosított, elsőként a nemrég elhunyt kiváló szlovák halbiológusra, Juraj Holčík professzorra emlékeztünk, aki az 1974 óta külön fajként elismert, hazánkban védett széles durbincs (*Gymnocephalus baloni* HOLČÍK et HENSEL, 1974) egyik leírója. Ezt követően előadást hallhattunk egyebek közt a

Rába kenyeri vízerőművének hallépcsőjéről, a Tisza halközösségének 2009. évi vizsgálatáról, a Szamos halállományában mutatkozó kedvező jelenségekről és a Maros halközösségének változásáról. Szlovákiai kollégáink az Európai Unió természetvédelmi irányelve, a NATURA 2000 által különös figyelemben részesített halfajok szlovákiai lelőhelyeiről, továbbá a Hernád határainkon kívül eső vízgyűjtőjének a halfaunájáról számoltak be. Külföldről érkező folyóink esetében különösen fontosak az ilyen információk, mert teljes képet csak ezek ismeretében alakíthatunk ki róluk. A további előadások néhány természetvédelmi és ökológiai problémára világítottak rá.

Nagy aktivitást váltott ki az a vita, amely halaink több kutató által is javasolt átnevezése körül folyt. A vita csak látszólag szólt a névhasználatról, a probléma gyökerei mélyebbre nyúlnak. Az utóbbi időkben a fajok elkülönítésében fontos szerepet kaptak azok a különbségek, amelyek bizonyos fehérje- és DNS-molekulák felépítésében mutatkoznak. Ezek alapján több, a külső jellegzetességek és belső bélyegek alapján korábban egyetlen fajnak tartott csoportról vélik úgy, hogy azt indokolt több fajra bontani. Így például az eredetileg Erdélyből leírt, Petényi Salamon Jánosról elnevezett Petényi-márna (*Barbus petenyii*) felvidéki és délvidéki populációit sokan külön fajoknak tekintik, és kárpáti márna (*Barbus carpathicus*), illetve balkáni márna (*Barbus balcanicus*) névvel illetik. Ha elfogadjuk ezt az álláspontot, az Északi-középhegység eddig Petényi-márnaként nyilvántartott halait a továbbiakban kárpáti márnának kell neveznünk. Tisztázatlan azonban, hogy a Sebes-Körösből előkerült példányok melyik fajba tartoznak a három közül.

Ilyen és hasonló gondok miatt a tervezett névhasználati ajánlást nem sikerült kidolgozni, de a vita ráirányította a figyelmet a megoldandó problémákra, és ennek nyomán hamarosan genetikai elemzésekkel kiegészített morfológiai-biometriai vizsgálatok kezdődnek az új fajnak minősített populációk azonosíthatósága érdekében. Sikerült tehát megtalálni az egyetlen helyes utat, szem előtt tartva, hogy a tudományos kérdések eldöntéséhez nem szavazattöbbségre, hanem körültekintő és alapos vizsgálatokkal megszerzett bizonyítékokra van szükség.

A város polgármestere, Pintér Erika a konferencia megnyitóján elmondta, hogy a Tisza tó fővárosa cím kötelezettségekkel is jár, köztük bizonyos tudományos és kulturális programok szervezésével és befogadásával. A városi önkormányzat támogatásával most első ízben rendezett, de a tervek szerint két évente ismétlődő Tiszafüredi Halas Fórum sikeres lebonyolítása a szavak és tettek összhangját bizonyítja. Terveink szerint ősze elkészül az a kötet is (Pisces Hungarici 4), amely az előadások anyagát tudományos dolgozatok formájában teszi közzé.

A résztvevőktől – örömünkre – sok pozitív visszajelzés érkezett. Példaként egy mondat a Magyar Dunakutató Állomás munkatársának leveléből: „A kollégák nevében is mondhatom, köszönjük az egyedülálló környezetben megrendezett színvonalas konferenciát.” A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság szakembere pedig így írt: „Köszönjük szépen a szervezést, nagyon jól éreztük magunkat. A nevezéktanral kapcsolatos megbeszélés különösen gondolatébresztő volt!” Az egymással összecsengő vélemények alapján talán remélhetjük, hogy a Tiszafüredi Halas Fórum a szakmabeliek körében országosan számon tartott rendezvényé, a város pedig a fiatal és lélekben fiatal kutatók rendszeres nyári találkozóhelyévé válik